

Nieuws uit de afdeelingen.

AFDEELING ZWOLLE EN OMSTREKEN. — Evenals in vele andere afdeelingen is de griep oorzaak geweest, dat in de wintermaanden het afdeellingsleven heeft stilgestaan. In de gehouden vergaderingen werden dit jaar in het algemeen weinig belangwekkende maatschappelijke vraagstukken besproken, maar was de belangstelling voor het wetenschappelijk gedeelte groot. Behalve vele casuïstische mededeelingen was belangwekkend een inleiding van VAN THIENEN over de heden-daagsche opvattingen bij de behandeling van suikerziekte en van KEINER over de verschillende evenwichtsstoornissen van het oog en de behandeling hiervan. TJEENK WILLINK sprak over gevallen van infectie vóór, tijdens en na het kraambed. Steeds ontspon zich na afloop een discussie, die duidelijk van belangstelling in de geboden stof deed blijken. In de jaarvergadering was ouder gewoonte een spreker van buiten uitgenoodigd, aan welke uitnoodiging ditmaal welwillend gehoor gegeven werd door prof. STORM VAN LEEUWEN uit Leiden, met als onderwerp: oorzaken en behandeling van asthma bronchiale, hooikoorts en verwante ziekte-toestanden, in verband met moderne opvattingen omtrent overgevoeligheid. De belangstelling voor deze bevattelijke en leerzame voordracht was zeer groot.

Van de lezingen, die ik nog niet noemde, zou ik wat langer willen stilstaan bij die van TEN DOESSCHATE over het *gebruik van pituitrine*, omdat hier een standpunt wordt uiteengezet, dat door velen in den lande niet gedeeld wordt en nog altijd de belangstelling van allen, die de verloskunde beoefenen, in hooge mate verdient.

Na een korte bespreking van den bouw van de hypophysis en de daaruit vervaardigde praeparaten, geeft spreker een overzicht van de werking van deze laatste, en voornamelijk van het pituitrine; op grond van hetgeen hierover in de literatuur is medegedeeld, noemt hij het een praeparaat van onbekende samenstelling, dat een onberekenbare uitwerking heeft. Het werkt zeer verschillend bij verschillende personen, en bij dezelfde persoon op verschillende tijden; het veroorzaakt soms zeer sterke weeën tot tetanus uteri toe. Dikwijls werkt het in het geheel niet, maar dikwijls ook geeft het krachtige, rhythmische samentrekkingen van de baarmoeder, en *meestal* is het onschadelijk. Hieruit volgt, dat pituitrine, nog afgezien van de gevallen van bovenmatige werking, schade kan doen in gevallen, waar sterke weeën ongewenscht zijn, dat is dus wat de moeder betreft, bij gerekt onderst baarmoeder-segment en bij geheel uitgeputte baarmoeder, omdat in het eerste geval de weeën een baarmoederscheur kunnen veroorzaken en in het tweede de reeds oververmoeide spier nog wel tot sterke samentrekking wordt gedwongen, maar daarop een des te sterker verslapping moet volgen; en wat het kind betreft, bij dreigende asphyxie, omdat door de sterke weeën de bloedsomloop in de placenta wordt bemoeilijkt. De juistheid van deze redeneering wordt door de ervaring bevestigd. Spreker heeft in de literatuur 23 gevallen van scheur der baarmoeder aangetroffen; men moet hierbij in aanmerking nemen, dat dit aantal waarschijnlijk veel grooter moet zijn, daar zoo dikwijls slechte ervaringen niet worden gepubliceerd. Daar staat tegenover, dat in eenige van de genoemde gevallen pituitrine is ingespoten op aanwijzingen en in hoeveelheden, die door geen enkelen verstandigen voorstander van pituitrine-aanwending worden verdedigd. Er zijn echter vele gevallen, waarin aan de gewone voorwaarden was voldaan (bekken normaal, ontsluiting volkomen, hoofd ingedaald, gift 1 cM³) en waarbij de baarmoederscheur ontstond, zonder dat er verschijnselen van rekking van het onderste baarmoeder-segment waren voorgekomen.

Wat nabloedingen betreft, is het moeilijk zich een juist oordeel te vormen. Men geeft pituitrine, wanneer de baarmoeder zich niet voldoende samentrekt; vertoont deze daarna nog neiging tot verslapping, dan mag zulks zonder meer niet aan de werking van het pituitrine geweten worden. Toch krijgt men uit de literatuur den indruk, dat het aantal ernstige nabloedingen groot is; vooral is het onaangenaam,

dat de verslapping van de baarmoeder soms nog urenlang na de geboorte optreedt. Spreker vindt verder 35 keer den dood van het kind vermeld na pituitrine-inspuiting, meestal door tetanus uteri. Bij de moeder vond hij nog vermeld: eenige malen loslating van de placenta, misselijkheid en in 17 gevallen collaps.

Is het nu mogelijk uit te maken, of de ongelukken, die men na inspuiting van $\frac{1}{2}$ —1 cM³ heeft beleefd, door het middel zijn veroorzaakt? Toen spreker in 1914 een ongunstige ervaring, met pituitrine opgedaan, publiceerde, kreeg hij van een Engelsche firma een brief, waarin gezegd werd: „Diese Fälle beweisen dass Collaps, wo Pituitrine nicht angewandt ward, eine ziemlich familiäre Erscheinung ist”. Inderdaad bestaat bij sommigen de neiging om alle ongelukken aan andere oorzaken toe te schrijven dan aan het pituitrine, een neiging, die evenmin op goede gronden berust als die, welke de inspuiting aansprakelijk stelt voor alles wat er na gebeurt. Het zou denkbaar zijn, de vraag statistisch op te lossen; daarbij zou men rekening moeten houden met de wet van de groote getallen, zooals men op 327593 chloroformnarcoses de sterfte heeft berekend op 1:2039 en die voor aether op 1:5090. Men zou dan steeds hetzelfde praeparaat moeten gebruiken op dezelfde aanwijzingen en in dezelfde doseering, de onderzoekers zouden onbevooroordeeld moeten zijn, en op deze wijze zou men vergelijkbare cijfers kunnen verkrijgen, waarvan dan nog het aantal groot genoeg zou moeten zijn.

Dat van dit alles, wat pituitrine betreft, nog geen sprake kan zijn, behoeft geen betoog. Wij kunnen dus niet anders doen, dan zakelijk de gegeven feiten bezien; spreker meent dan te moeten zeggen, dat vele van de gevallen van baarmoederscheur en dood van het kind met zeer groote waarschijnlijkheid aan pituitrine moeten worden toegeschreven. Hij wijst ten slotte er op, hoe het soms onmogelijk is een dreigende baarmoederscheur te diagnostiseeren; hoe moeilijk het is, wanneer de weeën zeer sterk en lang durend zijn, de harttonen te controleeren. Worden deze slecht, dan moet men de baring snel beëindigen, maar ook dit kan tegenvallen, vooral bij een eerstbarende of doordat men zich in den stand van het hoofd heeft vergist. Hij wil het gebruik van pituitrine niet geheel verwerpen, maar het geven in giften van $\frac{1}{2}$ cM³ of minder, wanneer aan alle bekende voorwaarden is voldaan, wanneer men zich met zeer groote waarschijnlijkheid overtuigd acht, de baring in weinige oogenblikken te kunnen beëindigen, en wanneer de baarmoeder niet van tevoren is gecuretteerd en dan nog liefst niet bij primiparae. Het aantal gevallen, waarin het middel dan nog is aangewezen, is wel zeer gering. Spreker haalde met instemming MC. NEILL'S uitspraak aan: „This drug has absolutely no place in normal obstetrics. As an extremely active oxytocic in *properly selected cases* it has no equal”.

Wanneer men 99 chloroformnarcoses heeft gegeven, bestaat er kans, dat bij de honderdste de patiënt na de toediening van enkele druppels sterft; *maar de narcose was noodzakelijk* om de aangewezen operatie mogelijk te maken. Sprekers bedoeling, met zijn voordracht is deze, dat zijn hoorders, wanneer zij na 99 gunstige ervaringen met pituitrine in het honderdste geval een baarmoederscheur zouden zien optreden, of den dood van het kind, zij zouden kunnen zeggen: de inspuiting is geschied op goede aanwijzing.

Van de discussie vermeld ik de opmerking van TJEENK WILLINK, die van het gebruik van pituitrine nimmer kwade gevolgen gezien heeft, maar die bij de toediening van groot belang acht de *hoeveelheid* en het *merk*. Hij geeft *hoogstens* $\frac{1}{2}$ cM³ en acht het noodig, met het oog op de kans tot nabloeding, het geven van de inspuiting niet te lang uit te stellen. KRAMERS deelt mede, dat de studenten te Leiden op eigen aanwijzing pituitrine geven. Hij wijst er verder op, dat de statistieken van de universiteit op dit gebied van zeer geringe waarde zijn.

Ook onder de andere aanwezigen was van geestdrift voor pituitrine weinig te bemerken. Wat mij zeer verraste, gezien de groote oppositie tegen het voorzichtige standpunt, dat ook KOUWER in deze materie inneemt, m.i. niet ten onrechte. Naast de gevallen van verbluffende uitwerking van de inspuiting, ons allen wel bekend, staan zeker niet minder verwonderlijke gevallen, waarbij het uitkoken van de uitgangstang voldoende is, om de laatste krachtige weeën te voorschijn te roepen.

Ook in dit opzicht blijft dus voorzichtigheid bij het beoordeelen van de waarde van een geneesmiddel geboden!

Binnen het gebied van de afdeeling is te vermelden de opening van het Dagsanatorium van de Zwolsche Vereeniging tot Bestrijding der Tuberculose. Gelegen eenige kilometers buiten de stad op hoogen zandgrond in een fraaie omgeving, zal deze inrichting ongetwijfeld medewerken, de bestrijding van deze terecht gevreesde ziekte meer dan tot dusverre het geval was, populair te maken. Arm en rijk hebben tot de vorming van het benoodigde kapitaal bijgedragen, van de gelegenheid tot bezichtiging van de lighallen is door de Zwolsche ingezetenen een druk gebruik gemaakt. Zoo is dan, zeker ook door de krachtige medewerking van collega VAN THIENEN, die bij de officiële opening, waar ook de inspecteur voor de tuberculosebestrijding en de secretaris van de Centrale Vereeniging tegenwoordig waren, een inleidend woord sprak, ook voor Zwolle en omgeving een noodzakelijke verbetering tot stand gebracht.

Intusschen wordt aan de reorganisatie van het Gemeentelijk Ziekenhuis gewerkt. Hierover een volgend maal.

Zwolle, Jull 1922.

A. H. J. NORD.

Beheerende redacteuren: Prof. Dr. G. VAN RIJNBERK en P. MUNTENDAM.
 Adres der Redactie: P. C. Hoofdstraat 164, Amsterdam. — Tel. „Zuid” 150.
 Secretariaat en Informatiebureau Nederl. Maatschappij tot bevordering der
 — Geneeskunst, Raadhuisstraat 20. — Tel. Noord 5050. —
 Secretariaat H. O. en C. O.: van Wijckskade 9, Utrecht. — Tel. no. 1924.
 Penningm. C. O.: Nassau Dillenburgstraat 44, 's-Gravenhage, postrekening no. 4179.
 Huisartsen-organisatie: Penningm., Nassau Dillenburgstraat 44, 's-Gravenhage.
 — postrekening no. 35630. —
 Specialisten-organisatie, Secr.: Loolaan 28, Apeldoorn, postrekening no. 22393.

Typ. Amsterdamsche Boek- en Steendrukkerij v/h. ELLERMAN, HARMS & CO., Amst.